

PATVIRTINTA

Vilniaus „Santaros” gimnazijos
direktorius 2023 m. lapkričio 27 d.
įsakymu Nr. VIG-83

VILNIAUS „SANTAROS“ GIMNAZIJOS SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO TVARKOS APRAŠAS

1. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Vilniaus „Santaros“ gimnazijos (toliau - gimnazija) smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos aprašas (toliau – tvarkos aprašas) parengtas vadovaujantis Smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijomis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. kovo 22 d. įsakymu Nr.V-190, Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu, gimnazijos nuostatais, Darbo tvarkos taisyklėmis, Mokinių elgesio taisyklėmis, Mokymo sutartimi, darbuotojų pareigybių aprašymais, kitais teisės aktais, reglamentuojančiais smurto ir patyčių prevenciją.

2. Tvarkos aprašo tikslas – siekiant ugdyti pozityvų mokinių elgesį ir sukurti draugišką ir saugią atmosferą, nustatyti, kokie turi būti daromi veiksmai individualiu klasės, gimnazijos, šeimos lygmeniu, siekiant užkirsti kelią smurtui ir patyčioms.

3. Tvarkos aprašas nustato gimnazijos direktoriaus, mokytojų, kitų gimnazijos darbuotojų, vaiko gerovės komisijos, mokinių, jų tėvų (globėjų, rūpintojų) veiksmus sukuriant sveiką, saugią, užkertančią kelią bet kokioms smurto apraiškoms aplinkoje.

4. Tvarkos aprašas nustato smurto ir patyčių stebėsenos, prevencijos ir intervencijos vykdymą gimnazijoje.

5. Tvarkos aprašas remiasi šiais principais:

5.1. visi gimnazijos darbuotojai privalo reaguoti į smurtą ir patyčias nepriklausomai nuo jų turinio (dėl lyties, seksualinės orientacijos, negalės, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;

5.2. kiekvienas gimnazijos administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas personalo darbuotojas, mokinys, pastebėjęs ar sužinojęs apie smurtą ar patyčias, turi reaguoti ir jį stabdyti;

5.3. veiksmų turi būti imamasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie smurtą ir patyčias amžių ir pareigų bei nepriklausomai nuo besityčiojančiųjų ar patiriančių patyčias amžiaus ar pareigų;

5.4. kiekvienas gimnazijos bendruomenės narys turi gebėti tinkamai reaguoti smurto ar patyčių situacijoje.

6. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:

6.1. **Patyčios** - tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai, siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui:

6.1.1. **žodinės patyčios** – pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;

6.1.2. **fizinės patyčios** – mušimas, spardymas, stumdymas, dusinimas, užkabinėjimas, turtinė žala ir kt.;

6.1.3. **socialinės patyčios** – socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas, apkalbos ir kt.

6.1.4. **elektroninės patyčios** – skaudinančių ir gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir/ar paveikslėlių, nuotraukų siuntinėjimas, viešų gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas, siekiant sugriauti gerą vardą arba santykius, pažeminti ir kt.

6.2. **Patyčias patiriantis vaikas** – mokinys, iš kurio tyčiojama;

6.3. **Besityčiojantysis/skriaudėjas** – mokinys ar suaugęs, inicijuojantis patyčias ir/ar prisidedantis prie jų;

6.4. **Patyčių stebėtojas** – mokinys, matantis ar žinantis apie patyčias;

6.5. **Patyčias patiriantis suaugęs** – administracijos atstovas, mokytojas, švietimo pagalbos specialistas, aptarnaujančio personalo darbuotojas, iš kurio tyčiojasi mokinys (-iai);

6.6. **Smurto ir patyčių prevencija** – veikla, skirta patyčių rizikai mažinti, imantis gimnazijos bendruomenės narių (mokinių, administracijos atstovų, mokytojų, švietimo pagalbos specialistų, kitų darbuotojų, tėvų (globėjų, rūpintojų)) švietimo, informavimo ir kitų priemonių;

6.7. **Smurto ir patyčių intervencija** – visuma priemonių, taikomų visiems patyčių dalyviams (patiriantiems, besityčiojantiems, stebėtojams), esant poreikiui įtraukiant jų tėvus (globėjus, rūpintojus);

6.8. **Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos stebėseną** – patyčių situacijos gimnazijoje stebėjimas renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šio reiškinio geresniam pažinimui bei valdymui, reiškinio tolimesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas.

II. SMURTO IR PATYČIŲ STEBĖSENA IR PREVENCIJA

7. Smurto ir patyčių prevencija ir intervencija yra svarbi gimnazijos veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėseną rūpinasi gimnazijos direktorius, vaiko gerovės komisijos nariai, socialinis pedagogas, psichologas, klasių vadovai, o ją vykdo visi gimnazijos bendruomenės nariai.

8. Gimnazijos direktorius yra atsakingas už tvarkos aprašo parengimą ir vykdymą, už stebėsenos rezultatais paremtą kasmetinio gimnazijos smurto ir patyčių prevencijos priemonių plano parengimą, pristatymą gimnazijos bendruomenei ir vykdymą.

9. Tvarkos aprašo įgyvendinimą koordinuoja gimnazijos vaiko gerovės komisijos pirmininkas kartu su socialiniu pedagogu, psichologu, kurie kasmet:

9.1. atlieka gimnazijos bendruomenės narių apklausą ir apibendrina jos rezultatus;

9.2. atlieka gimnazijoje fiksuotų pranešimų apie smurtą ir patyčias analizę;

9.3. remiantis apklausos ir pranešimų apie smurtą ir patyčias analizės duomenimis, rengia smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių plano projektą;

9.4. aptaria turimą informaciją, svarsto smurto ir prevencijos ir intervencijos priemonių plano įgyvendinimą vaiko gerovės komisijos posėdžiuose;

9.5. teikia siūlymus gimnazijos direktoriui dėl smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo gimnazijoje, gimnazijos darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo, tėvų (globėjų, rūpintojų) mokymo smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos klausimais;

9.6. atlieka kitus tvarkos apraše numatytus veiksmus.

10. Klasės vadovas kasmet išanalizuoja ir apibendrina turimus pranešimus apie patyčias, informuoja socialinį pedagogą, psichologą ar vaiko gerovės komisijos pirmininką apie prevencijos bei intervencijos taikomų priemonių rezultatus klasėje, teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su smurtu ir patyčiomis.

III. SMURTO IR PATYČIŲ INTERVENCIJA

11. Visais įtariamų ir realių smurto ir patyčių atvejais kiekvienas gimnazijos administracijos darbuotojas, mokytojas, švietimo pagalbos specialistas, aptarnaujančio personalo darbuotojas, mokinys reaguodamas:

11.1. įsikiša įtarus ir/ar pastebėjus smurtą ar patyčias – nutraukia bet kokius toki įtarimą keliančius veiksmus, esant elektroninėms patyčioms, išsaugo įrodymus;

11.2. primena besityčiojančiam gimnazijos Mokinio elgesio taisykles;

11.3. jei asmeniui reikia pagalbos, kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (tėvus (globėjus, rūpintojus) ar gimnazijos darbuotojus) ar institucijas (pvz., policiją, greitąją pagalbą);

11.4. informuoja klasės vadovą apie įtariamą ir/ar įvykusias patyčias, elektroninių patyčių atveju pateikia išsaugotus įrodymus;

11.5. informuoja socialinį pedagogą, psichologą, vaiko gerovės komisijos pirmininką ar budintį pavaduotoją apie įtariamą ir/ar įvykusias patyčias;

12. Klasės vadovas, gavęs informaciją apie įtariamą ir/ar įvykusias patyčias:

12.1. išsiaiškina situaciją, nustato, ar tai smurto/patyčių atvejis;

12.2. organizuoja individualius pokalbius su patyčių dalyviais, informuoja tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui kviečia juos dalyvauti pokalbiuose;

12.3. pasitvirtinus smurto/patyčių atvejui, užpildo pranešimo apie patyčias formą, ją perduoda socialiniam pedagogui;

12.4. toliau stebi situaciją, bendradarbiauja su socialiniu pedagogu, psichologu, vaiko gerovės komisijos pirmininku, tėvais (globėjais, rūpintojais) ir informuoja apie pokyčius;

13. Socialinis pedagogas, gavęs informaciją apie smurtą/patyčias:

13.1. pranešimo apie smurtą/patyčias formą registruoja patyčių registracijos žurnale (žurnalas laikomas socialinio pedagogo kabinete);

13.2. kartu su psichologu, vaiko gerovės komisijos pirmininku imasi spręsti patyčių situaciją;

13.3. esant sudėtingesnei situacijai inicijuoja gimnazijos vaiko gerovės komisijos posėdį;

13.4. nedelsiant praneša gimnazijos direktoriui, kuris priima sprendimą dėl švietimo pagalbos priemonių taikymą.

14. Vaiko gerovės komisija, įvertinusi turimą informaciją:

14.1. numato veiksmų planą (gali būti individualūs pokalbiai su skriaudėju, skriaudžiamuoju, stebėtojais, jų tėvais (globėjais, rūpintojais), klase ir kt.), supažindina su to plano nevykdymo pasekmėmis, esant poreikiui veiksmų planą koreguoja;

14.2. vykdo plane numatytas veiklas, stebi, analizuoja, organizuoja pakartotinius posėdžius situacijos įvertinimui;

14.3. informuoja gimnazijos direktorių apie esamą situaciją.

15. Mokiniui pasityčiojus iš gimnazijos atstovo, mokytojo, švietimo pagalbos specialisto ar kito darbuotojo, asmuo, pastebėjęs ir/ar įtaręs patyčias, informuoja gimnazijos direktorių, kuris priima sprendimą dėl poveikio priemonių taikymo.

16. Administracijos atstovui, mokytojui, švietimo pagalbos specialistui ar kitam darbuotojui pasityčiojus iš vaiko, asmuo, pastebėjęs ir/ar įtaręs patyčias, informuoja gimnazijos direktorių, kuris imasi gimnazijos dokumentuose numatytų veiksmų.

17. Visiems smurto ir patyčių dalyviams pagal individualius poreikius teikiama švietimo pagalbos specialistų (psichologo, socialinio pedagogo) ar mokytojų pagalba.

IV. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

18. Mokiniai pasirašytinai supažindinami su šia tvarka kiekvienų mokslo metų pirmąją savaitę.

19. Tėvai su šios tvarkos aprašu supažindinami per el. dienyną. Tvarkos aprašas aptariamas klasės tėvų susirinkimo metu.

20. Tvarkos aprašas skelbiamas gimnazijos interneto svetainėje.

**VILNIAUS „SANTAROS“ GIMNAZIJOS REAGAVIMO Į PATYČIAS IR
PAGALBOS JOMS ĮVYKUS PLANAS**

